

Fero Jablonovský a Daniela Kapitáňová na podujatí Bratislavského inštitútu humanizmu (literárny BIH), 2011

SPISOVATEĽOVI NA CESTE

Daniela Kapitáňová

Keby bolo keby, boli by sme v takom nebi, kde je čítanie kníh rovnako populárne ako hokej.

Keby bolo ešte viac keby, čítanie pôvodnej slovenskej literatúry by bolo dokonca ešte populárnejšie ako hokej. V tom nebi by sa sviatočné dni neurčovali podľa víťazstiev vo vojnách, ale podľa narodenia našich najlepších spisovateľov. A čitatelia by sa vždy 27. júna schádzali v literárnych fan zónach, pod pazuchou jeho knihy a v tabletoch jeho publicistické články, sedeli by na tráve, čítali, občas by si pripili kvapkou červeného a vášnivo sa dohadovali, ktorý jeho román je najlepší a ktorý preklad najpôsobiivejší. Bez mávajúcich zástav, bez dupania a vykrikovania.

Dvadsiateho siedmeho júna má totiž narodeniny Pavel Vilikovský – tento rok sympaticky okružle, akurát pohladkať. Pohladkať tak ako sa nás on dotýka svojimi príbehmi bez veľkých príbehov, ale s prekvapujúcimi metaforami. Pavel Vilikovský píše slovami, ktorými zároveň spochybňuje schopnosť slov čokoľvek opísať. A predsa! A predsa tými spochybnenými slovami hovorí o nás všetko. Vráťane toho, o čom si myslíme, že na nás nevidno.

(Aj) preto je naším najprekladanejším autorom a za hranicami hádam aj známejší než doma. Spomínam si na nedávnu diskusiu v Ríme, kde som sedela vedľa talianskej prekladateľky, ktorá mi ohnivo rozprávala o Paľovej najnovšej knihe *Pes na ceste*. Používala výrazy ako „úžasné“, „jedinečné“ „geniálne“ „famózne“, pri tom mala v očiach svätý zápal a v hlase nepotlačiteľné nadšenie. „Velikán,“ opakovala, „skutočný eu-

rópsky veľikán.“ A zároveň si spomínam na študentov štvrtého ročníka žurnalistiky v Nitre, ktorých som sa tiež nie tak dávno opýtala, ktorého súčasného slovenského spisovateľa naposledy čítali. Nasledovalo dlhé a intenzívne mlčanie.

Takže keby bolo keby a my by sme boli v čitateľskom nebi, tam by sme si nemuseli pripomínať výročia spisovateľov, pretože by sme (s) nimi žili tak samozrejme ako dýchame. Ale pretože bývame ďaleko od toho raja, som rada, že si jubileum Pavla Vilikovského môžem aj takto pripomenúť.

Pali, všetko najlepšie.

(2011)

KNIHA O CINTORÍNE OD SAMKA TÁLEHO

Dušan Dušek

Obdivujem jedinečné knihy. Z času na čas sa s takouto knihou stretnem – a potom mávam ten zriedkavý pocit, že nič podobné som dosiaľ nečítal, ba nielen to, vidí sa mi, že pri takýchto knihách som opäť na začiatku celého svojho doterajšieho čítania, že práve takýmito knihami objavujem celkom nový svet. Niekoľko príkladov: Pisár Barleby od Hermana Melvilla, knihy Isaaka Babela a Daniila Charmsa, súbor poviedok a črt V dedine od Elizabeth Bishopovej, exulantské príbehy Winfrieda Georga Sebald pod názvom Vysťahovalci, či román Čo tvrdí Molero portugalského autora Dinisa Machada. Zo slovenských knižiek ma takto očarili, ba priam uhranuli Večne je zelený od Pavla Vilikovského a Kniha o cintoríne od Samka Táleho. Dnes už vieme, že Samko Tále je Daniela Kapitáňová, ale v roku 2000, v čase prvého vydania diela sme to nevedeli, to až časom sa naplnila tá vítaná zhoda, že autor skvelej knižky je aj skvelý človek, čo človek – Danka.

Kniha o cintoríne sa skladá z dvoch kníh o cintoríne, pričom tá prvá je kniha o nazajstnom cintoríne, aj keď len na jednej strane, na ktorej je všetko, čo Samko chce povedať o cintoríne v Komárne. Tú druhú knihu píše Samko iba preto, lebo má pokazený vozík na papier, čaká na jeho opravu – a tak píše. Píše o nás a o tých veľkých cintorínoch všade okolo nás, ba aj v nás. Daniela Kapitáňová cez svojho protagonistu zdanlivo jednoducho, zdanlivo humorne (no miestami skvele humorne), zdanlivo naivne, zdanlivo mudrácky mapuje svet jedného mesta, ktoré sa postupne mení na jeden veľikánsky cintorín s presnou topografiou umierania väčšiny postáv jej príbehu, no predovšetkým ich hrozných životov pred samotným zomretím. Všetko sa to odohráva v jednom veľkom kontrapunkte: Samko o všetkom hovorí pekne, takmer všetko chváli, používa pekné slová, mrzkým sa vyhýba, no z tejto peknoty je len obraz zmaru, pretože práve takéto – smrtonosné – sú vzťahy medzi ľuďmi.

Ako pri všetkých spomínaných autoroch a ich knihách, je aj v Knihe o cintoríne tvorcom jedinečnosti autorský jazyk, jeho zázračné použitie a využitie. Takáto kniha sa dá napísať vždy len raz, a to v takom význame, že je to novoobjavený, či skôr novo vynájdenný autorský jazyk len pre látku tejto jedinej knihy, len ním sa dá zachytiť jej